

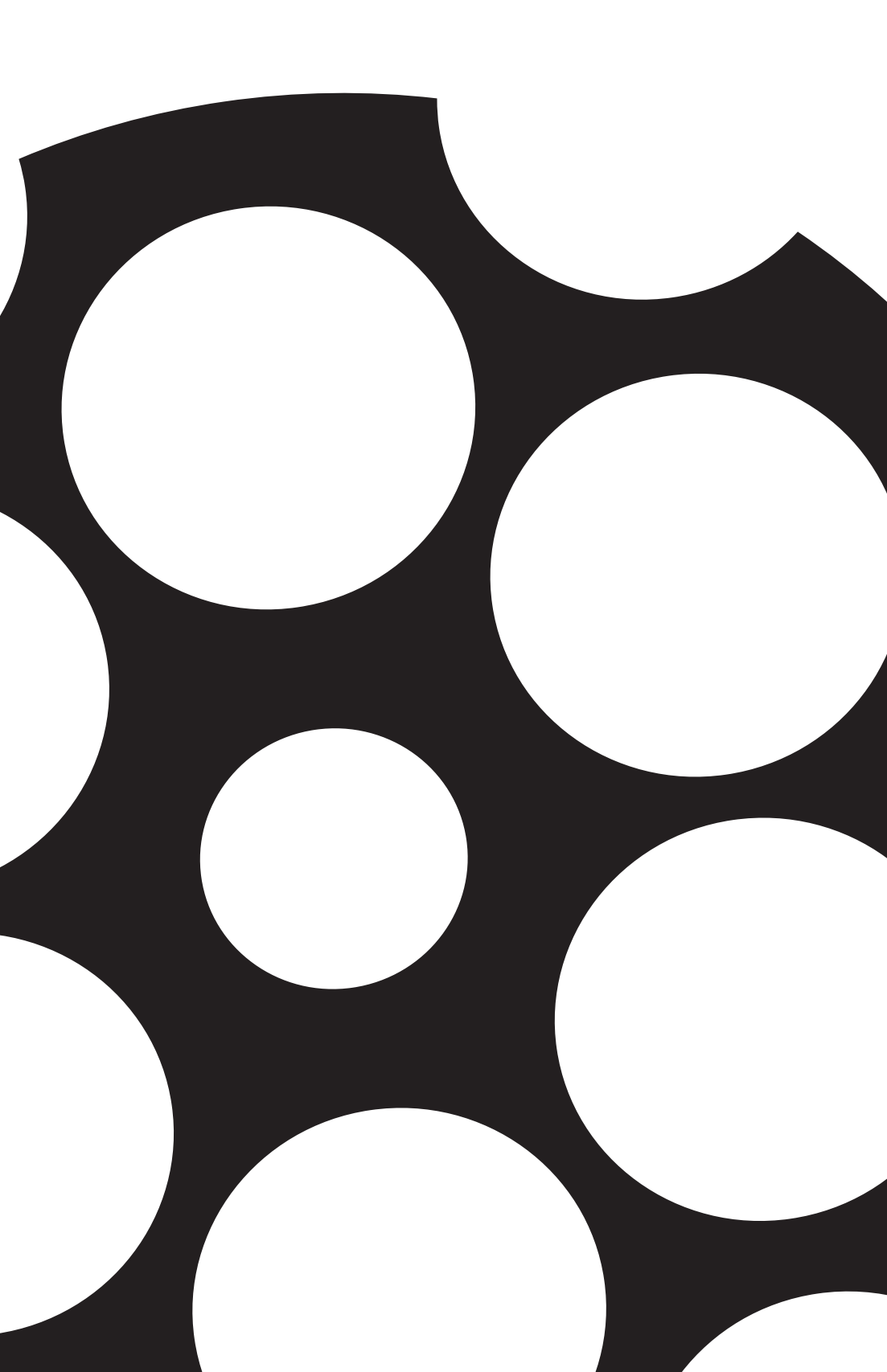
GRIGORIJ MESEŽNIKOV (ED.)

**KTO HRÁ RUSKÚ RULETU
SO SLOVENSKOM**

Predslov Rastislav Káčer

**Grigorij Mesežnikov
(ed.)**

Kto hrá ruskú ruletu so Slovenskom

Grigorij Mesežnikov
Zora Bútorová
Ján Bartoš
Patrik Haburaj
Domicián Zahorjan
Tomáš Nociar

Grigorij Mesežnikov (ed.)
Kto hrá ruskú ruletu so Slovenskom
Prvé vydanie

Slovak edition © Vydavateľstvo MAMAŠ 2025
All rights reserved

ISBN 978-80-8268-172-0

Obsah

Predslov

Rastislav Káčer

13

Úvod

Grigorij Mesežnikov

19

- **Ruska ruleta medzi Dunajom a Tatrami**
- **Ukotvenie na Západe a protizápadné „alternatívy“**
- **Otázky a odpovede**

Kapitola I:

Slovensko a Rusko:

vzťahy, idey, procesy, aktéri

Grigorij Mesežnikov

25

- **Slovensko: demokratizácia, integrácia, cesta na Západ**
- **Rusko verzus Západ**
- **„Mäkká“ či „ostrá“ sila Ruska?**
- **Historické, socio-kultúrne a politické pozadie proruských tendencií na Slovensku**
- **Ruská stopa v odkaze národných buditeľov**
- **Verejná mienka na Slovensku: pohľad na Rusko vo vyšehradskom kontexte**
 - Slovensko-ruské vzťahy po vzniku SR
 - Prorusky orientovaní aktéri na Slovensku pred ruskou agresiou v roku 2022
 - Politické strany

Ludová strana Naše Slovensko

- Slovenská národná strana*
Smer – sociálna demokracia
Slovenské hnutie obrody
Komunistická strana Slovenska
Ďalšie strany s proruskou orientáciou
- *Nestranícki aktéri*
Slovensko-ruská spoločnosť
Slovenskí branci – Národná dobrovoľná občianska domobrana

Kapitola II:

Analýza príspevkov proruských aktérov v SR o Rusku na Facebooku pred agresiou RF

Ján Bartoš

119

- Počet príspevkov na vybraných stránkach
- Vývoj počtu príspevkov v čase
- Interakcie na príspevky, zapojenie publika
- Najúspešnejšie príspevky o Rusku z hľadiska interakcií

Kapitola III:

Slovensko a ruská agresia proti Ukrajine: vnútropolitický kontext (2022 – 2025)

Grigorij Mesežnikov

141

- Konsolidovaný postoj Slovenskej republiky v rokoch 2022 – 2023
- Zápas o obrannú dohodu s USA v predvečer ruskej agresie: útok proruských síl na prozápadnú orientáciu SR
- Stanoviská najvyšších ústavných orgánov SR v otázke ruskej agresie (2022 – 2025)

- Prezidentka SR Zuzana Čaputová
- Prezident SR Peter Pellegrini
- Vláda SR na čele s Eduardom Hegerom (2022 – 2023)
- Vláda SR na čele s Robertom Ficom (2023 – 2025)
- Národná rada SR v rokoch 2022 – 2023
- Národná rada SR v rokoch 2023 – 2025
- **Vývoj a stav slovensko-ruských vzťahov**
 - Stanoviská slovenských politických aktérov
 - Dokumenty slovenskej diplomacie a bezpečnostnej politiky (2020 – 2023)
 - Činnosť slovenských spravodajských služieb (2020 – 2023)
 - Aktivity veľvyslanectva RF a ich odozva na Slovensku (2022 – 2024)
- **Pôsobenie slovenských proruských politikov pred agresiou Ruska a bezprostredne po jej rozpútaní**

Kapitola IV:

Stanoviská politických strán na Slovensku k problematike Ukrajiny a k slovensko-ukrajinským vzťahom v kontexte ruskej agresie (2022 – 2025)

Grigorij Mesežnikov

211

- **Strany vládnej koalície**
 - Smer-SD
 - Hlas-SD
 - Slovenská národná strana
- **Opozičné parlamentné strany**
 - Progresívne Slovensko
 - Obyčajní ľudia a nezávislé osobnosti / Hnutie Slovensko
 - Kresťanskodemokratické hnutie
 - Sloboda a solidarita
- **Vybrané mimoparlamentné strany**
 - Republika

- Aliancia – Szövetség
- Demokrati
- Modrí-Most
- Maďarské fórum, Občianski demokrati Slovenska, Za regióny, Rómska koalícia, Demokratická strana

Kapitola V:

Ruská agresia proti Ukrajine očami slovenskej verejnosti

Zora Bútorová

271

- Historické tieňe v pozadí ruskej agresie proti Ukrajine
- Politická klíma na Slovensku v predvečer ruskej agresie
- Reakcia verejnosti na vojnu Ruskej federácie proti Ukrajine
 - Dramatické zmeny v rebríčku spoločenských problémov
 - Postoj k ľuďom utekajúcim pred vojnou na Ukrajine
 - Posuny v zahraničnopolitických orientáciách verejnosti
Stav pred ruskou agresiou ...
... a po nej
 - Názory na vojnu na Ukrajine
 - Posuny v interpretácii príčin vojny na Ukrajine
 - Názory slovenskej verejnosti na pomoc Ukrajine v kontexte EÚ-27
- Posuny vo verejnej mienke po parlamentných voľbách 2023
- Na prahu štvrtého roku ruskej vojny proti Ukrajine

Kapitola VI:

Tichá invázia manipulácií a ruskej propagandy v slovenskom informačnom priestore

Domicián Zahorjan – Patrik Haburaj

323

- **Vývoj dezinformačnej scény v rokoch 2014 – 2022**

- Prvé zmienky o prokremeľskej propagande na Slovensku v období anexie Krymu
- Štát priznáva existenciu ruských dezinformácií
- Obdobie Covid-19 a rozmach dezinformácií
- News-front.info: nástroj ruskej dezinformačnej vojny na Slovensku

- **Stupňovanie hybridného pôsobenia zo strany Ruska po roku 2022**

- Blokovanie webov po začiatku invázie
- Presun časti politikov na Telegram a spojenectvo s dezinformačnou scénou

- Čo je to Telegram a prečo je nebezpečný?

Riziká používania platformy

Ruské zdroje slovenského Telegramu

Oficiálne vládne kanály

Vojenský korešpondenti a propagandisti

Kybernetické jednotky

- **Najväčšie zdroje ruského obsahu na Slovensku**

- Veľvyslanectvo Ruska na Slovensku
- RIA Novosti
- Vojnový korešpondent Рыбарь (Rybár)
- Ostatné propagandistické kanály

- **Kto na Slovensku preberá a šíri ruský obsah?**

- Casus Belli Live
- Kanál KSB Správy
- Kanál Pravda víťazí
- Infokanál klubu nekonvenčne mysliacich
- Kanál tvotv.sk

- **Príklady šírenia dezinformácií a nepriateľskej propagandy**

- Správa o údajnom zámere Ukrajiny odpáliť „špinavú bombu“
- Pravidelné šírenie správ z bojiska písané ruskou propagandou
- Šírenie ruskej propagandy o bojoch účtom tvotv.sk

- **Ako štát reaguje na prenikanie manipulácií a ruskej propagandy**

- Čo s tým môžeme robiť?

Kapitola VII:

Prichádza namiesto mrazu z Kremľa diktát z Bruselu a vojna z Washingtonu? Zahraničnopolitická orientácia v ideológiách slovenských krajne pravicových strán

Tomáš Nociar

361

- Čo je zahraničnopolitická orientácia v ideológii krajnej prave-vice?
- Ktoré sú relevantné krajne pravicové strany na Slovensku?
- Analýza: Čo hovoria slovenské krajne pravicové strany o za-hraničnopolitickej orientácii?
 - Slovenská národná strana (SNS)
 - Kotlebovci – Ľudová strana Naše Slovensko (K-ĽSNS)
 - Hnutie Republika
- Aká je teda zahraničnopolitická orientácia v ideológiách slo-venských krajne pravicových strán?

Doslov

Grigorij Mesežnikov

389

Autori a autorka

393

Predslov

Studená vojna skončila víťazstvom modelu slobodnej, demokratickej spoločnosti ako opozita k autokratickej komunistickej diktatúre. Nešlo o konflikt „národného“, respektíve štátneho charakteru, ale o systémový konflikt. Demokratické revolúcie, pád diktatúr a následný rozpad sovietskeho impéria sme mnohí nevnímali ako víťazstvo USA nad ZSSR. Možno v návale naivného nadšenia sme chceli za víťazov považovať všetkých, ktorí chceli byť súčasťou slobodného sveta. Akosi sa zdalo samozrejmé, že človek, keď má na výber, volí slobodný svet. Prevládla „fukujamistická“ viera v koniec histórie, prirodzenej superiority demokracie, otvoreného a zároveň kooperujúceho sveta. Tento preukázal vyššiu konkurencieschopnosť, lebo poskytol stabilnejší, spokojnejší, ekonomicky vyspelejší model fungovania spoločnosti a štátu.

Pre občanov Československa a štátov, ktoré pred pričlením do sovietskej sféry vplyvu (hlavne po konci druhej svetovej vojny) patrili jednoznačne kultúrne a historicky k Západnému svetu, sa zdalo takmer samozrejmé, že návrat k prerušenej trajektórii dejín a hodnôt bude rýchly, jednoznačný a trvalý. Túžba a potreba aj inštitucionálne sa začleniť do štruktúr Západného sveta (Európska únia a NATO) bola zdieľanou víziou takmer všetkých politických elít. Priznám sa, že aj ja som bol presvedčený, že keď sa nám otvoria brány vyspelého sveta, keď budeme môcť slobodne čerpať informácie, pracovať, cestovať, študovať, sedieť pri stole ako rovnocenní partneri, keď naši vojaci budú slúžiť s inými, a staneme sa jeho plnohodnotnou súčasťou – cesta k totalite bude nemožná. Nielen to, ale aj sentiment, respektíve akýsi kolektívny štokholmský syndróm ohľadne komunistickej minulosti a náklonnosti k sovietskemu dedičstvu bude minimálny a časom sa úplne stratí.

Ochota akceptovať nové demokracie ako rovnocennú súčasť inštitúcií Západu sa začiatkom deväťdesiatych rokov nedala charakterizovať ako príliš nadšená. Diplomatický tlak motivovaný nielen

ekonomicky, ale aj obavou z oživenia ambícií postsovietskeho Ruska však bol úspešný. Do značnej miery kvôli tlaku USA. Po nástupe Clintonovej administratívy politika zjednotenej, slobodnej a kooperujúcej Európy prevážila nad váhaním a opatrnosťou. Starším členom EÚ a NATO veľmi záležalo na tom, aby náš tlak na rozširovanie nebol vnímaný ako antagonistický voči Rusku. Prevládala snaha a túžba po spolupráci s Ruskom ako právnym následníkom ZSSR. Zdalo sa, že Rusko je schopné demokratickej transformácie a s istou dávkou opatrnosti – pri spätnom pohľade skôr naivnosti – existovali plány na postupné inštitucionálne otvorenie sa Rusku. Do takej miery, do akej to ono samo bude schopné akceptovať. V NATO bola otvorená styčná misia Ruska, ich ozbrojené sily boli pozývané na spoločné cvičenia, ruskí dôstojníci sa zúčastňovali na vzdelávacích a kooperačných programoch. Ako prvý styčný diplomat pri NATO v deväťdesiatych rokoch môžem úplne zodpovedne povedať, že prevládal optimizmus, že vznikne model spolupráce, v ktorom bude Rusko kooperujúci a nie antagonistický partner.

Obyvatelia baltských štátov a Poliaci patrili vždy k tým skeptickejším ohľadne kapacity Ruska transformovať sa na demokraciu západného typu. Po roku 2000 začalo byť viac a viac jasné, že tento názor bol oprávnený. Krajina sa postupne stala plnohodnotnou diktatúrou, ktorá prenasleduje a likviduje akúkoľvek opozíciu. Presadil sa skorumpovaný model vlády oligarchických silovíkov na čele s Putinom. Oligarchicko-diktátorský režim sa ťažko udržiava len čistou silou, nutne to znamenalo aj introdukcii ideológie, aby bolo možné udržať režim pri moci. Ideológiou sa stal veľkoruský nacionalizmus, ktorý postupne prerastal do neoimperializmu a posledné roky do moderného ruského neofašizmu.

Na jar 2003 som v pozícii štátneho tajomníka absolvoval konzultácie v Moskve – pred naším vstupom do NATO. Cieľom bolo vysvetliť, že naša snaha o členstvo nie je motivovaná nepriateľským sentimentom voči Rusku. Po rozhovoroch mi bolo absolútne jasné, že akákoľvek predstava o konštruktívnom Rusku, ktoré by sa mohlo stať demokraciou a súčasťou západných inštitúcií, je úplne nereálna. Napriek tomu, že bolo viac a viac zjavné, že Rusko sa ubera cestou, ktorá je strategicky nekompatibilná s modelom fungovania politického Západu, a že bolo viac a viac zrejmé, že tento vývoj

povedie ku konfrontácii zo strany Ruska – prevládal naivizmus a optimizmus na strane väčšiny štátov NATO a EÚ. Predstava bola, že užšia ekonomická spolupráca a naše priateľské gestá postupne, časom povedú k demokratickým zmenám. Samozrejme, že ruská propaganda vykresľovala politiku Západu ako nepriateľskú. Západ na to nikdy nereagoval, naopak, stále sa naivne pokúšal o ústretovosť, resety vzťahov a ústupčivosť.

Neschopnosť západných štátov správne vyhodnocovať nepriateľské gestá a aktivity Ruska bola zarážajúca. Každý, kto upozorňoval na nepriateľské spravodajské a vplyvové aktivity Ruska, na ich implicitné vyhrážky, bol považovaný za pesimistu a paranoika. Putinove jasné vyhlásenia boli zľahčované, že je to len súčasť populistickej politiky. Pritom boli opakované, replikované inými členmi ruskej elity, cielene a extrémisticky živené štátnou propagandou. S výrokmi korelovali investície do vojenských výdavkov, nerešpektovanie dohôd o kontrole zbrojenia a rozmiestňovania vojsk. Absolútne prehliadané boli spravodajské vplyvové akcie a rozsiahla politická korupcia. Z ruských zdrojov, väčšinou už cez obchodné spoločnosti, nadácie a fondy registrované v štátoch EÚ, boli štedro sponzorované politické strany a politici. Cielene sa budovala a posilňovala závislosť na ruskom plyne a rope.

Ruské elity pochopili, že nechcú a nedokážu fungovať inak než expanzívnu nacionalistickou politikou. Ich ideologický model je postavený ako bicykel. Keď sa nešliape do pedálov, spadne. Zároveň chápali, že priama vojenská konfrontácia by nielen silno zjednotila Západ, ale zároveň ani nedisponovali a nedisponujú prostriedkami, aby mohli byť úspešní. Na naivnosť Západu sa rozhodli použiť nástroje hybridných operácií, ktoré sa ukázali oveľa lacnejšie než zbrojenie a veľmi účinné na rozkladanie jednoty EÚ a NATO. Zručne sa naučili využiť každú chybu, hľadať každú puklinu, do ktorej mohli vraziť klin, aktivizovali svoje staré spravodajské siete a využívali moderné technológie digitálnej doby.

Ešte v predvečer útoku na Ukrajinu, napriek obsadeniu Krymu v roku 2014 a diverzným operáciám na východe Ukrajiny, si väčšina myslela, že Rusko nemyslí konfrontáciu Západu vážne. Mnohí si to myslia dodnes... Pritom vektor ruskej zahraničnej politiky je jasný a vôbec to neskrývajú – rozbitie inštitúcií Západu, zlikvidovanie

slobodnej demokratickej spoločnosti ako úspešného modelu a rozdelenie sveta na sféry vplyvu mocných. Nie kooperatívny model, ktorý rešpektuje aj menších – namiesto toho model sily. Kto nemá na silovú konfrontáciu, musí sa podriaďiť.

Nástroje hybridnej vojny sa ukázali ako veľmi účinné. Prvou trhlinou v stene Západu sa stalo Maďarsko pod vedením Viktora Orbána. Napriek historickému protiruskému sentimentu prevzal Orbán Putinov model fungovania spoločnosti. Autokratický, oligarchický, vysoko skorumpovaný. A aby ho mohol udržiavať bez násilia, tak isto pridal ideológiu. Rovnakú. Nacionalizmus, vyplákanie nad historickou nespravodlivosťou voči Maďarsku (za ktorú môže Západ) a revizionizmus. Orbán uvedomelo a cielene vytvoril blízke spojenectvo s Putinom a slúži mu ako efektívne „kazítko“ v EÚ a zosilňovač hybridných spravodajských operácií v Európe. Cez maďarské spoločnosti nalieva peniaze do politickej korupcie a skrytých ruských investícií na Balkáne a v strednej Európe.

Priamy vojenský útok Ruska na Ukrajinu s cieľom podmaniť si krajinu a integrovať ju do svojho impéria poslužil ako budíček pre väčšinu slobodného sveta. Plánovaný „blitzkrieg“ sa síce otočil na tiahly, opotrebovávajúci konflikt, priniesol vojenskú aj finančnú podporu Ukrajine, ale Rusko sa nevzdalo a evidentne nevzdáva svojich ambícií. Okrem vojenských operácií pokračuje intenzívne aj v tých hybridných. Prvou skutočnou obeťou hybridnej vojny sa stalo Slovensko. Rusko správne vyhodnotilo, že sme najslabším článkom spolu s Maďarskom. Orbán otočenie sa k Rusku realizuje ako premyslený strategický plán „Make Hungary Great Again“ – a to doslovne. Napriek šialenosti tohoto konceptu ide síce o chorú, ale aspoň nejakú „národnú“ ideu a víziu. Slovensko dopláca na svoju nezrelosť, nedostatok sebavedomia, absenciu silnej štátnej idey a overenú historickú taktiku prežívania kolaboráciou. Dezinformačná kampaň bola mimoriadne účinná z mnohých historických dôvodov, ale určite by ani zďaleka nebola taká efektívna, keby jej neasistovala časť politických elít, pre ktoré je autoritatívny spôsob vládnutia spojený s korupciou preferovaným modelom. Pre Slovensko je primknutie sa k Rusku a Orbánovi strategické šialenstvo. Pre skupinu individuálnych politikov je to ale dobrý model, garantujúci beztrietnosť, udržanie moci a korupčného modelu vládnutia.

Je smutnou realitou, že nová slovenská vláda veľmi rýchlo ovládla všetky slabé inštitucionálne páky, ktoré by mali zaručiť nezneužívanie vládnej moci. Dnes nie je prekážkou hybridným spravodajským operáciám Ruska a Maďarska, ale jeho aktívnym spoluhráčom. Jedinou hrádzou sa stáva politická opozícia a aktívna občianska spoločnosť, ktorá sa postupne dostane pod rastúci likvidačný tlak. Tiež podľa ruského návodu. Slovensko sa ochotne pridáva k vplyvovým operáciám v prospech Ruska v Česku, kde vidíme už dnes aktívne zasahovanie do politickej kampane a podporovanie ruských dezinformačných naratívov.

Dnešnú situáciu navyše komplikuje absolútna nevypočítateľnosť novej americkej administratívy, ktorá sa v prvých týždňoch otáča proti tradičným spojeneckým záväzkom a útočí na najbližších spojencov. Často otvorene podporuje ruské pozície a kombináciou absolútnej nepredvídateľnosti so sympatiami k autokratickým metódam oslabuje a rozkladá jednotu Západu. Európa vrátane Británie a Nórska (nečlenov EÚ) reaguje snahou o vytvorenie novej bezpečnostnej koalície a zrejme aj nového integračného modelu v Európe. Slovensko a Maďarsko sa svojou voľbou uberajú priamou cestou do strategického priestoru Ruska. Jedinou šancou pre zvrátenie tejto strategickej samovraždy Slovenska je víťazstvo alternatívnej politickej vízie. Inej než presadzuje koalícia Smer – Hlas – SNS a skupinky „politických podnikateľov“ k nej pričlenennej. Očakávať akékoľvek koncepčné kroky vlády v boji s hybridnými hrozbami a vplyvovými operáciami Ruska a Maďarska by bolo úplne naivné. Mobilizácia demokratickej opozície, občianska mobilizácia, jednota demokratických elít, obhajoba hodnôt slobody a jednotnej Európy, podpora spravodlivého zápasu Ukrajiny za svoju slobodu a nezávislosť predstavujú jedinú cestu. Táto kniha vychádza v zásadnom momente slovenskej a európskej histórie. V nasledujúcich mesiacoch sa rozhodne o charaktere sveta, v ktorom bude žiť celá ďalšia generácia. Možno generácie. A nejde o nič menej ako o to, či táto budúcnosť bude sloboda a prosperita alebo diktatúra a bieda.

Rastislav Káčer

diplomat a bývalý minister zahraničných vecí
a európskych záležitostí SR

Úvod

Zámerom tejto publikácie je komplexnejšia analýza pôsobenia aktérov prokremelskej scény na Slovensku a jeho vplyvu na zahraničnú politiku SR a na vzťahy so spojeneckými a partnerskými krajinami a ich zoskupeniami. Okrem mapovania postojov predstaviteľov spomínaného prúdu sa publikácia venuje širším súvislostiam pôsobenia slovenských proruských aktérov – transformačnému a zahraničnopolitickému kontextu, problematike slovensko-ruských bilaterálnych vzťahov, historickým a sociokultúrnym faktorom vplyvu Ruska na Slovensku, postojom jednotlivých politických subjektov k ruskej agresii proti Ukrajine, ich vzťahu k Ukrajine ako obeť vojny rozpútanej Ruskom. Publikácia tiež obsahuje analýzu názorov obyvateľstva Slovenska na rusko-ukrajinskú vojnu, jej priebeh, príčiny a možné následky, ako aj prehľad ruských vplyvových aktivít v slovenskom segmente sociálnych sietí.

Ruska ruleta medzi Dunajom a Tatrami

Ruská ruleta je hazardná hra, ktorá sa končí smrťou jedného z hráčov. V 19. storočí bola známa ako kratochvíľa ruských dôstojníkov počas dlhých večerov s kartami, alkoholom a dámskou spoločnosťou. Hra spočívala v pokusoch účastníkov, potrudnených vínom, vyhnúť sa 16,6-percentnej pravdepodobnosti, že spáchajú samovraždu v prítomnosti spoluhráčov výstrelom z revolveru, v ktorom je nabitá iba jedna nábojová komora zo šiestich. Jeden zo spoluhráčov napokon v tejto hre prehral.

V prenesenom zmysle sa pojem „ruská ruleta“ používa na označenie nebezpečného správania na hranici nezmyselnosti a nerozvážnosti, s nepredvídateľnými tragickými následkami. Výnimkou nie je politika. Aj v nej sa nájdu ľudia so sklonsmi k hazardu. Hazardní politickí hráči spravidla podstupujú individuálne riziká. Ak prehrávajú, riskujú, že si spôsobia osobné straty, v dôsledku ktorých prichádzajú

o mocenské pozície, podporu verejnosti, reputáciu, imidž. Vedia však, že ak vyhrajú, môžu si mocenské postavenie upevniť, získať širšiu podporu medzi obyvateľmi, vyvolať väčší záujem médií.

Sú však aj takí politici, ktorí sa nerozpakujú hazardovať nielen so svojim vlastným politickým osudom, ale aj s osudom celej krajiny, s jej stabilitou a blahobytom občanov. Snažia sa využiť prípadné zisky vo svoj prospech, avšak nepriaznivé následky vlastného hazardného správania prenášajú na štát a spoločnosť, na iných ľudí. Môže to byť obzvlášť nebezpečné, ak sa to týka medzinárodného postavenia krajiny, základného smerovania jej zahraničnej politiky, vzťahov s inými krajinami a ich zoskupeniami.

Ukotvenie na Západe a protizápadné „alternatívy“

Hlavnou devízou Slovenska v súčasnom dosť turbulentnom období v medzinárodných vzťahoch je pevné ukotvenie v západných integračných štruktúrach. Toto ukotvenie je výsledkom intenzívnych odborných a celospoločenských diskusií, dôležitých rozhodnutí a strategických krokov. Napriek nespochybniteľným výhodám vyplývajúcim zo súčasného postavenia Slovenska ako členskej krajiny západného spoločenstva sa nájdu sily, ktoré so základným zahraničnopolitickým smerovaním vlastnej krajiny nesúhlasia, otvorene ho spochybňujú a navrhujú „alternatívy“. Najradikálnejšou z nich je formálne vystúpenie zo západného spoločenstva (túto „alternatívu“ presadzujú protisystémové a extrémistické sily), menej radikálnou (ale vo svojej podstate v mnohom zhodnou s tou predchádzajúcou) je nadviazanie osobitných vzťahov s krajinami, ktoré nepatria do spoločenstva západných demokracií – na úkor väzieb s ich integračnými zoskupeniami.

Mnohí protagonisti týchto „alternatív“ spájajú ich realizáciu s Ruskom – s východnou veľmocou, ktorá v 20. storočí v dôsledku historických okolností významne zasiahla do života obyvateľov Slovenska (v tom čase mala iný názov). Prihovárajú sa za pevnejšie vzťahy a v perspektíve aj za vytvorenie strategického zväzku s touto krajinou, čo by mohlo postupne viesť k odpojeniu Slovenska od demokratického Západu.

V októbri 2023 po predčasných parlamentných voľbách sa moci na Slovensku ujala vládna koalícia, ktorá začala realizovať politiku širokej spoločenskej revízie – tak v oblasti inštitucionálnych a procedurálnych pilierov liberálnej demokracie a právneho štátu, ako aj prozápadnej vonkajšej (zahranično-politickej, obrannej a bezpečnostnej) orientácie krajiny.

Nová vláda na čele s premiérom Robertom Ficom, opierajúca sa v parlamente o koalíciu Smer-SD – Hlas-SD a SNS, po svojom vzniku zásadne zmenila smerovanie vnútropolitického vývoja krajiny, uskutočnila celý rad závažných personálnych, administratívnych a legislatívnych opatrení. Prostredníctvom svojich nominantov v štátnej správe kompletne vymenila vedenie všetkých vyšetrovacích a inšpekčných útvarov polície, prepustila policajných vyšetrovateľov, ktorí pracovali na korupčných kauzách z predchádzajúceho obdobia, rozpustila Národnú kriminálnu agentúru (NAKA), zrušila Špeciálnu prokuratúru a presunula všetkých špeciálnych prokurátorov na iné oddelenia a do iných regiónov v rámci všeobecnej prokuratúry, razantne znížila tresty za spáchané korupčné delikty tak, aby lojalisti vládnych strán (už vyšetrovaní alebo dokonca odsúdení, resp. *pro futuro*) vyviazli s čo najmenšou ujmou resp. boli oslobodení spod odpykávania trestu už po právoplatnom odsúdení. Vládna koalícia zrušila verejno-právnu RTVS (televízia a rádio) s cieľom jej premeny na médium s posilneným vplyvom štátu a postupného zavádzania ideologickej regulácie. Zmenila ideologicky neutrálnu štátnu politiku v oblasti kultúry na politiku založenú na ideových predstavách súčasných vládnych strán, poznačených nacionalizmom, xenofóbiou a homofóbiou. Vláda zrušila programy grantovej podpory pre nezávislé mimovládne organizácie a pokúša sa ich nahradiť systémom podpory pre spoločenské organizácie a osoby blízke vládnyim stranám. Vládne útvary zaoberajúce sa strategickou komunikáciou a bojom proti dezinformáciám a nepriateľským vplyvom cudzích autoritárskych štátov boli rozpustené. Viacerí predstavitelia vládnej koalície sa sami stali aktérmi dezinformačných aktivít prostredníctvom ich osobného účinkovania na proruských dezinformačno-konšpiračných platformách.

Vláda R. Fica presadila prvky výraznej revízie aj do zahraničnej politiky štátu. Pri formálnom obligátnom konštatovaní príslušnosti

Slovenska k spoločenstvu krajín EÚ a NATO, obsiahnutom vo vládných dokumentoch, sa reálny výkon zahraničnej politiky od konca roku 2023 značne odklonil od spoločnej línie obidvoch organizácií. Pod zámienkou uskutočnenia zahraničnej politiky na štyri svetové strany (takúto tézu nová vláda zaradila v roku 2023 do svojho programového vyhlásenia), vládna koalícia začala presadzovať kurz na normalizáciu vzťahov s ruským režimom, na prelomenie politiky diplomatickej izolácie, ktorú Západ praktizoval voči Rusku počnúc rokom 2014 v odpovedi na anexiu Krymu, od februára 2022 v reakcii na rozpútanie celoplošnej vojny proti Ukrajine. Táto metamorfóza zahraničnej politiky spôsobila vyčlenenie SR zo spoločných postupov krajín Západu, zhoršenie vzťahov s najbližšími spojencami a pokles dôveryhodnosti SR ako dovtedy aktívneho štátneho aktéra. Táto skutočnosť sa prejavila najmä v kontexte rusko-ukrajinskej vojny a vzťahov Slovenska s Ukrajinou. Z troch politických strán, ktoré v októbri 2023 vytvorili novú vládnu koalíciu, dve – Smer-SD a SNS – sa otvorene pridržiavajú proruského a protiukrajinského postoja, pričom tretia strana – Hlas-SD – tento postoj svojich koaličných partnerov toleruje a ani sa ho nesnaží nejakým spôsobom korigovať.

Otázky a odpovede

Čo rozmanitých spoločenských aktérov na Slovensku podnecuje k tomu, aby namiesto ustáleného spojenectva so Západom, pri-nášajúceho Slovensku dlhodobú politickú stabilitu, nebývalú ekonomickú prosperitu a solídne bezpečnostné záruky, presadzovali zväzky s upadajúcim impériom s agresívnou zahraničnou politikou a nedemokratickým politickým režimom, so štátom, ktorý porušuje normy medzinárodného práva, rozpútava agresívne vojny proti susedným a vzdialenejším štátom, podporuje diktátorské režimy, prenasleduje (bije, väzní, zabíja) vnútorných oponentov a usiluje sa o podkopanie demokracie vo svete? Ako došlo k tomu, že sa niektorí slovenskí priaznivci „alternatív“ rozhodli hrať s vlastnou krajinou hru v štýle „ruskej rulety“ a riskovať, že ak pomyselný revolver v tejto hre raz vystrelí, guľka zasiahne celú krajinu? A ako „alternatívy“ navrhované domácimi aktérmi korešpondujú s „ponukami“ prichádzajúcimi od východnej veľmoci?